

SPOILBANK CEMETERY

BEHEERSPLAN 2016-2036

Betreft: Beheersplan Spoilbank Cemetery

Beschermingsbesluit: Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van Britse militaire begraafplaatsen te Ieper
(Zillebeke en Voormezele)
1 april 2009

Beheersplan opgemaakt door: Sarah Camerlynck, Conservation Supervisor CWGC
Delphine Vanoverberghe, Inspector-surveyor CWGC
Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

In opdracht van: Commonwealth War Graves Commission, Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

Datum ter goedkeuring ingediend: 25 november 2016

1	Identificatie en afbakening van het beoogde gebied	5
2	Historische nota	7
2.1	Het ontstaan van de militaire begraafplaats.....	8
2.1.1	Historische omkadering.....	8
2.1.2	Oprichten van permanente militaire begraafplaatsen.....	8
2.2	Ontwikkeling van de begraafplaats	10
2.2.1	1930- 1967.....	10
2.2.2	Periode 1968- 1975	10
2.2.3	Periode 1975- 2016	10
2.3	Historisch overzicht	12
3	Inventaris van de erfgoedelementen.....	13
3.1	Algemene beschrijving.....	14
3.1.1	Beschrijving.....	14
3.1.2	Algemene toestand.....	14
3.2	Inventarisatie van de erfgoedelementen	15
3.2.1	Structuren.....	15
3.2.2	Groenaanleg.....	23
4	Beschrijving van de erfgoedwaarden en legale status.....	29
4.1	Het beschermingsbesluit en de erfgoedwaarden	30
4.2	Aanvullende erfgoedwaarden	30
4.3	Motivatatie erkenning ZEN-erfgoed.....	30
5	Visie op het toekomstig beheer	31
6	Opsomming en verantwoording van de beheersmaatregelen	33

6.1	Inleiding	34
6.2	Structuren.....	34
6.2.1	Ingangselement.....	34
6.2.2	Sokkel met informatiepaneel.....	34
6.2.3	Omheiningsmuren	34
6.2.4	Offerkruis	34
6.2.5	Zitelement	34
6.2.6	Grafstenen.....	35
6.2.7	Silo met haag.....	35
6.2.8	Parking.....	35
6.3	Groenaanleg	35
6.3.1	Grasmat	35
6.3.2	Borderbeplanting.....	35
6.3.3	Decoratieve beplanting	35
6.3.4	Bomen.....	35
6.3.5	Struikgewas.....	35
6.3.6	Grasstrook.....	35
7	Voorstel van opvolging en evaluatie.....	36
8	Bijlagen	38
9	Bibliografie.....	39

1 IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET BEOOGDE GEBIED

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 1) en bijlage 1.

2 HISTORISCHE NOTA

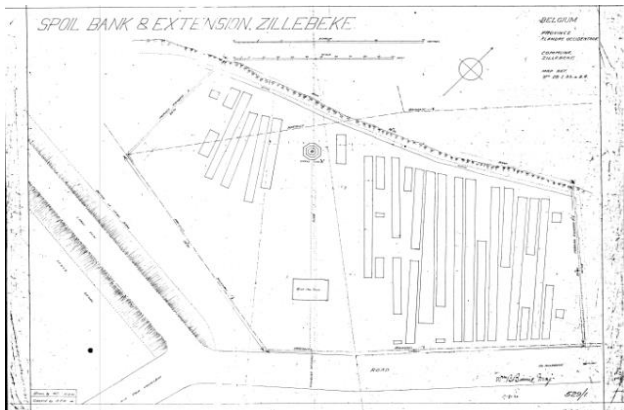
2.1 HET ONTSTAAN VAN DE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS

2.1.1 Historische omkadering

De naam van de begraafplaats verwijst naar de oevers van het kanaal Ieper-Komen. Men gebruikte deze site voor het eerst in februari 1915. Ze was in gebruik tot de Duitsers hun lente-offensief begonnen in maart 1918. Na de wapenstilstand werd de begraafplaats uitgebreid met bijzettingen afkomstig uit de slagvelden rond Ieper. Vandaag worden 520 militairen herdacht op Spoilbank Cemetery.¹

2.1.2 Oprichten van permanente militaire begraafplaatsen

Het plan van 9 augustus 1920 toont een voorstel opgetekend door Binnie (zie fig.1). De ingang ligt in het zuidwesten en op dezelfde as wordt een Offerkruis en Herinneringssteen geplaatst.

Figuur 1. Plan met voorstel voor Spoilbank Cemetery (1920)²

¹ Geurst J., 2010

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/201170>

² Alle plannen zijn bijgevoegd in A4 formaat in bijlage 7

Op basis van het plan ‘*Spoilbank Extension Cemetery, working drawing*’, opgemaakt in 1921 kan een onderbouwd beeld geschetst worden van het oorspronkelijke uitzicht van de begraafplaats.³ Het plan is gesigineerd door de architect Cowlshaw, de architect in Frankrijk. De Hoofdarchitect voor dit ontwerp was Sir Edwin Lutyens. Op dit plan wordt, in tegenstelling tot het voorstel van 1920, geen Herinneringssteen op de site geplaatst (zie fig.2).

De begraafplaats wordt in het zuidoosten van de site betreden door een ingangselement in baksteen. Het heeft een bijna rechthoekig grondplan met op de korte zijde een concave uitsprong waarin een populier wordt geplaatst. In elke hoek zit een zitelement in natuursteen verwerkt. Er zijn eveneens twee paaltjes die met een ketting verbonden zijn.

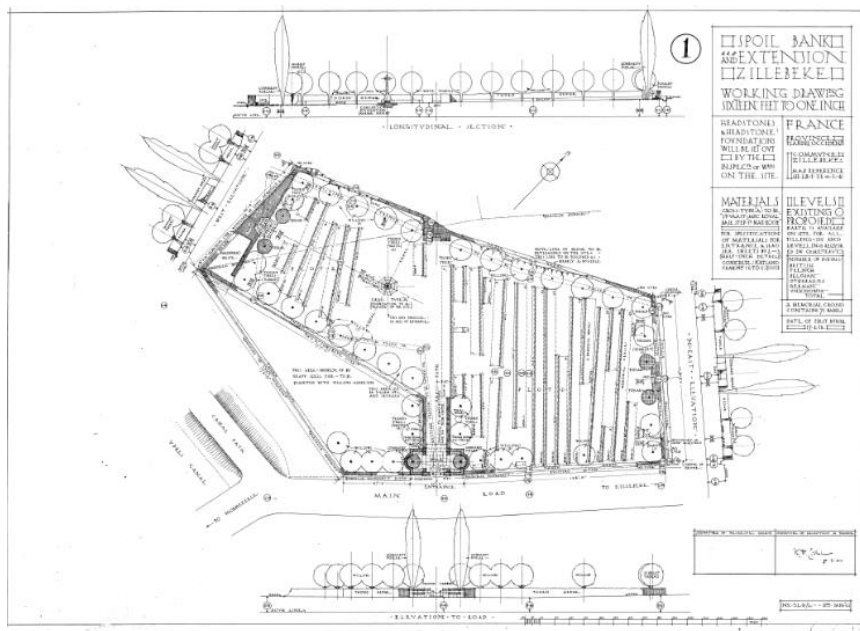
De begraafplaats wordt omheind door een doornhaag die aansluit op het ingangselement. De begrenzing wordt benadrukt door de aanplanting van bomen (wilgen en meidoorn) langs de haag. In het oosten en westen van de begraafplaatsen zijn zitelementen in St Maximin Roche natuursteen gecreëerd, beiden geflankeerd door populieren en een haag. Links van de oostelijke bank, is een silo afgeschermd door een haag. Langs de westelijke muur is een lage betonnen opstand te zien.

De grafstenen zijn geordend in twee plots met het Offerkruis in het midden. De zuidelijke hoek van de site is afgesloten van de begraafplaats zelf, door een haag. Dit gebied was door artillerievuur aangetast en moest aangeplant worden met wilgen, doornboom, els,...

³ Imperial War Graves Commission, *Spoilbank Extension Cemetery, working drawing* 529/2, januari 1921

Een foto gepubliceerd in *'Silent Cities: an illustrated guide to the war cemeteries and memorials to the missing in France and Flanders: 1914-1918'*⁴ bevestigt dit beeld (zie fig. 3)

'The Ypres Times' bericht op 1 juli 1922 dat de werken op Spoilbank Extension in Zillebeke begonnen zijn.⁵

Figuur 2. Spoilbank Extension Cemetery, working drawing (1921)

Figuur 3. Spoilbank Cemetery in Silent Cities (1929)

⁴ Hurst S.C., 1929

⁵ The Ypres Times, 1 juli 1922

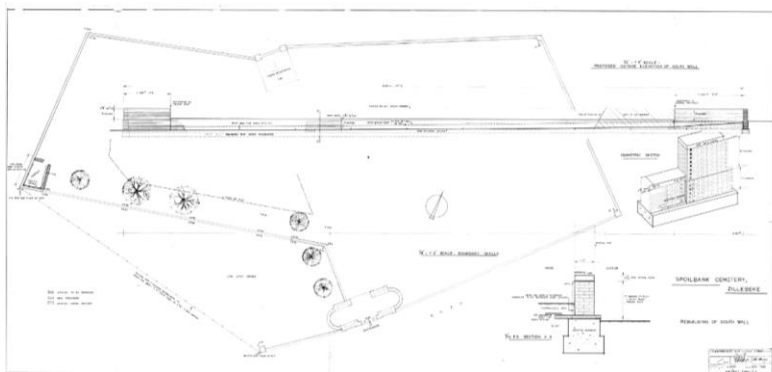
2.2 ONTWIKKELING VAN DE BEGRAAFPLAATS

2.2.1 1930- 1967

Voor de periode na de oprichting tot 1967 zijn geen geschreven bronnen, foto's of kaartmateriaal overgebleven. Er kunnen dus geen uitspraken gedaan worden over deze periode. Op basis van een plan uit 1968 kan wel afgeleid worden dat in deze periode de site ommuurd werd (zie infra).

2.2.2 Periode 1968- 1975

Een plan uit 1968 illustreert de te herbouwen zuidelijke muur (zie fig.4). De muur die sterk beschadigd werd door een storm, werd herbouwd in maart 1970. Het rapport vermeldt dat de overige muren ook nood hebben aan onderhoud en er wordt voorgesteld ook deze muren te verlagen zodat de onderhoudskosten zakken.⁶ In 1974 werden 37 Oosterse Wingerds aangeplant (*Parthenocissus tricuspidata*)⁷, vermoedelijk om de slechte toestand van de muren te maskeren.

Figuur 4. Plan met weergave van de te herbouwen zuidelijke muur (1968)

⁶ Commonwealth War Graves Commission, cemetery note, 1970

⁷ Commonwealth War Graves Commission, Note from Director of Horticulture to Area superintendent, 29/01/1974

2.2.3 Periode 1975- 2016

STRUCTUREN

In een inspectierapport uit 1975 wordt de slechte toestand van de muren eveneens aangekaart. Structureel zijn de muren nog goed, maar er zijn heel veel beschadigde bakstenen. De muren zijn vanuit economische oogpunt niet meer te herstellen en worden afgeschermd door planten.⁸

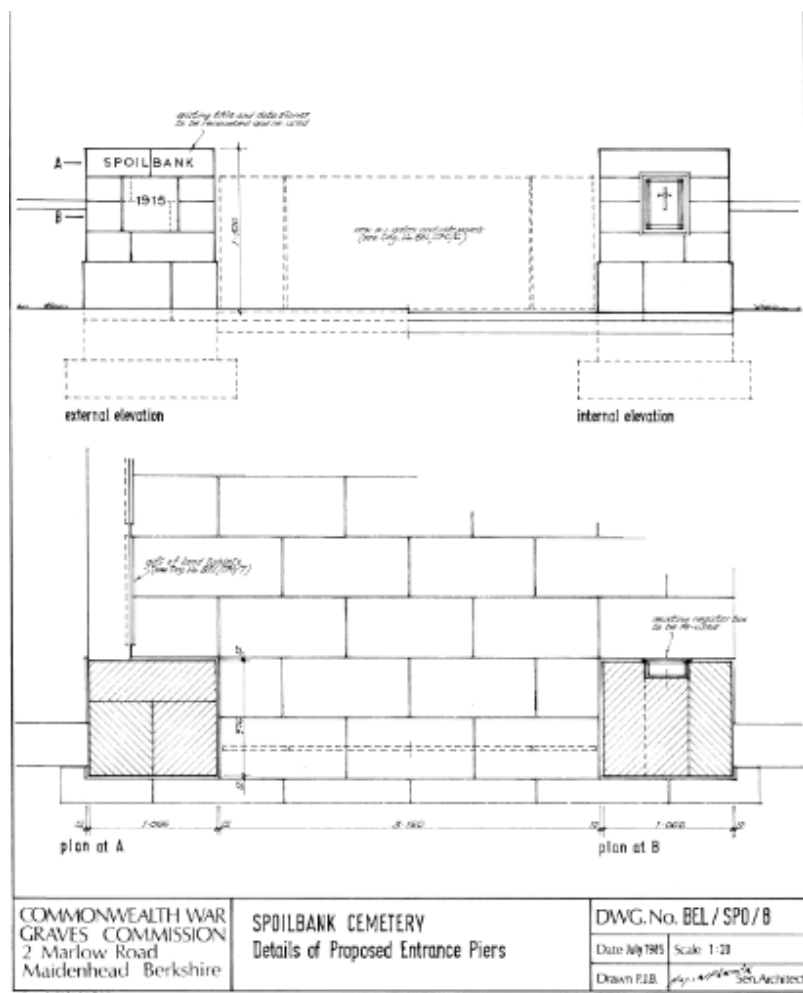
Aangezien de slechte toestand van het ingangselement en de nood aan een parkeerplaats bij de site, wordt in 1976 voor het eerst een voorstel gedaan om de site te wijzigen. Tussen 1976 en 1985 worden verschillende plannen voorgelegd. De eerste voorstellen voor het ingangselement worden vanuit economisch standpunt geweigerd. De plannen voor de parking, gepland op het driehoekige stuk land naast de begraafplaats, worden op de lange baan geschoven aangezien de CWGC moet wachten op de Provincie West-Vlaanderen. In 1983 wordt het duidelijk dat de plannen voor de parking in het driehoekig stuk geannuleerd werden en de parking aan de andere kant van de straat zal worden aangelegd.

De plannen voor het herzien van het ingangselement kunnen dus hernomen worden en architect H.W. Phoenix maakt in het zelfde jaar nog een nieuw voorstel, dat in 1984 en 1985 wordt herzien (zie fig.5).⁹ Het oude ingangselement wordt afgebroken en een nieuw wordt opgericht in 1986. De ingang wordt nu gevormd door twee pijlers in natuursteen. De Registerkast is ingewerkt in de rechterpijler en in het verlengde van de linker pijler wordt een muur geplaatst met de drie Schenking van Landtabletten. De ingang wordt afgesloten door een smeedijzeren poortje.

⁸ Commonwealth War Graves Commission, Inspection Spoilbank Cemetery, 29/10/1975

⁹ Commonwealth War Graves Commission, Brief Architect H.W. Phoenix, 5/12/1983

In 1999 wordt het stuk gras voor de site gewijzigd en wordt tarmac aangelegd met afvoer.

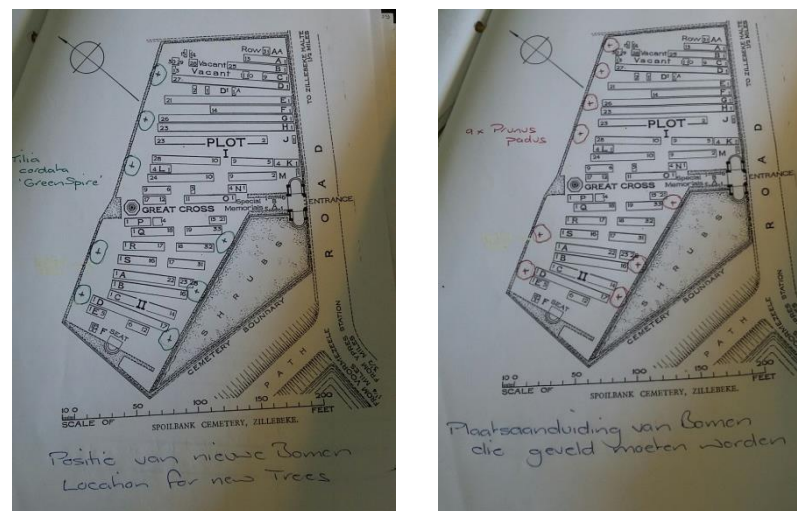

Figuur 5. Plan met nieuwe ingangselement (1985)

GROENAANLEG

Op dit moment was er nog steeds voor- en achterborderbeplanting aanwezig. Gewone vogelkers (*Prunus Padus*), aangeplant in 1973, omheint de site maar verkeert in een slechte toestand en moet geveld worden en acht winterlindes aangeplant. (*Tilia Cordata Green Spire*).¹⁰ De zwarte populieren bevinden zich in een goede toestand. Een *Thuja* haag schermt de silo af.¹¹

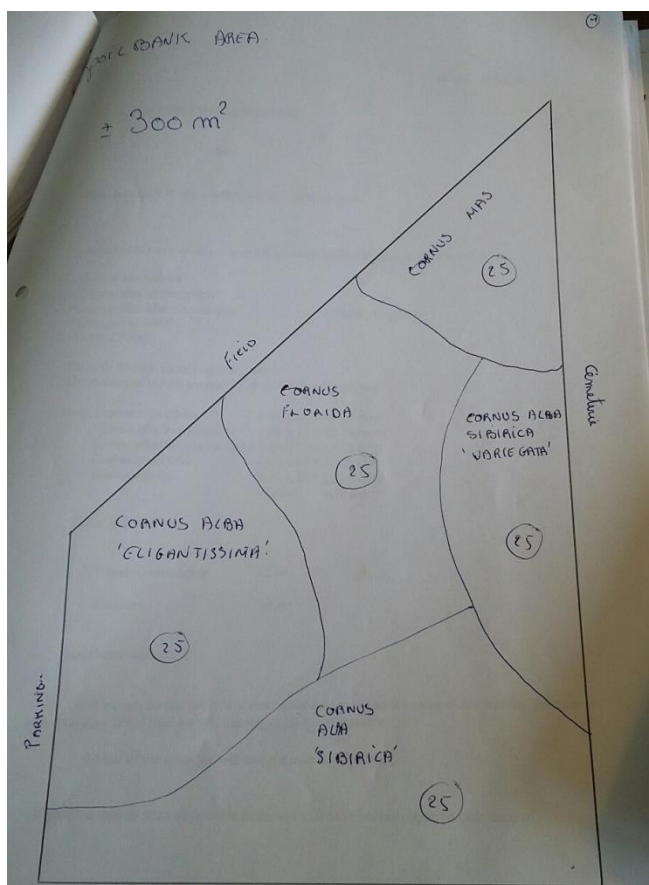
In het begin van de 21ste eeuw wordt het driehoekig stuk grond naast de site met struikgewas aangeplant. Het schema van de aanplanting is nog bewaard (zie fig.7). Er wordt eveneens een aanvraag ingediend om de zes zwarte populieren te vellen (zie fig.6).

Figuur 6. Links de positie van de nieuwe bomen en rechts de bomen die geveld moeten worden.

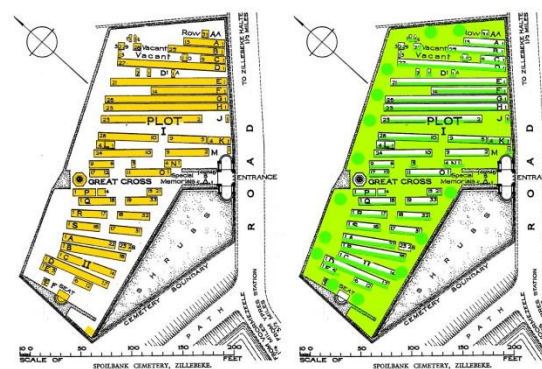
¹⁰ Commonwealth War Graves Commission, *Director of Horticulture visit France area and northern Europe Area*, 1-5/12/1997

¹¹ Commonwealth War Graves Commission, *Triennial Horticultural Inspection form*, 1984.

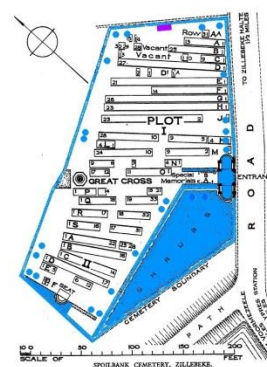

Figuur 7. Aanplantingschema voor stuk grond naast de begraafplaats

2.3 HISTORISCH OVERZICHT

Figuur 8. Links aanduiding van de nog bewaarde structurele elementen (in geel) die bewaard bleven sinds de aanleg en rechts aanduiding van de groenelementen (in groen) die bewaard bleven sinds de aanleg.

Figuur 9. Aanduiding van de verdwenen elementen (in blauw) sinds de aanleg. Van sommige elementen is het echter niet zeker of ze ooit werden uitgevoerd (in paars)

3 INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.1 ALGEMENE BESCHRIJVING

3.1.1 *Beschrijving*

Spoilbank Cemetery heeft een langgerekt onregelmatig grondplan en wordt omgeven door een bakstenen muur met natuurstenen dekstenen, die gedeeltelijk bedekt wordt door wingerds. De ingang wordt gevormd door twee pijlers in natuursteen met daartussen een dubbel poortje in smeedijzer.

De Schenking van Landtabletten zijn ingewerkt in de omheiningmuren. Net achter het ingangselement bevindt zich het historisch bord. Langs de westelijke zijde is een halfcirkelvormig zitelement geïntegreerd op de site.

Op dezelfde as van het ingangselement bevindt zich het Offerkruis geflankeerd door twee populieren. Deze boomsoort komt samen met elzen voor op de hele begraafplaats. De volledige zuidwestelijke hoek van de site is beplant met heesters en struikgewas.

De grafstenen zijn geordend in twee plots. Er zijn 520 soldaten begraven op de site.

3.1.2 *Algemene toestand*

De begraafplaats vindt zich in het algemeen in een matige tot slechte toestand. De omheiningsmuren zijn sterk verzwakt door aanhoudende vorstschade en vertonen bijkomend ook scheuren en barsten. De overige structuren bevinden zich in een matige toestand en hebben nood aan onderhoud.

De groenelementen, alsook de grafstenen bevinden zich in een goede toestand.

Bijlage 6 bevat een gedetailleerd fotografisch verslag van de huidige toestand.

3.2 INVENTARISATIE VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.2.1 Structuren

INGANGSELEMENT

Korte beschrijving

Het ingangselement is opgebouwd uit twee pijlers in natuursteen met daartussen een dubbele poort. De naam en de jaartallen zijn in de natuursteen gegraveerd. De Registerkast is ingewerkt in de achterzijde van de rechterpijler. Een plaveisel in witsteen met stoppers omgeeft het element.

Materiaal

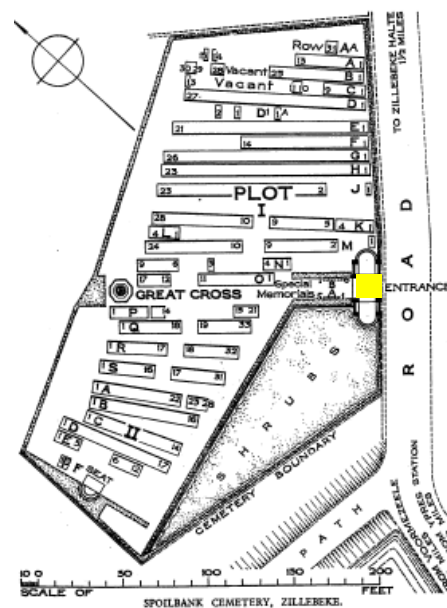
Witte natuursteen

Brons

Smeedijzer

Huidige toestand

Het ingangselement bevindt zich in een matig goede toestand. Het poortje heeft een nieuwe afwerkingslaag nodig. In het plaveisel kunnen enkele ontbrekende voegen en scheuren worden opgemerkt.

HISTORISCH INFORMATIEPANEEL

Korte beschrijving

Net naast het plaveisel van het ingangselement bevindt zich een bakstenen sokkel met natuurstenen deksteen en metalen informatieplaat.

Materiaal

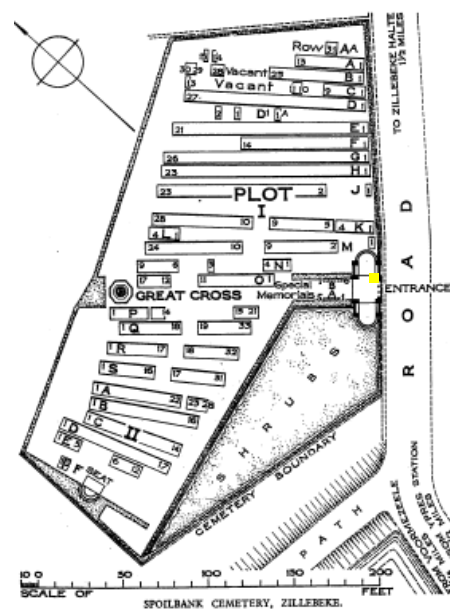
Brons

Boomse baksteen

Witte natuursteen

Huidige toestand

Het historisch informatiepaneel bevindt zich in een goede toestand.

OMHEININGSMUREN

Korte beschrijving

De begraafplaats wordt omheind door bakstenen muur met deksteen. De noordelijke muur wordt bedekt met wilde wingerd. De drie Schenking van Landtabletten zijn in de noordelijke muur ingewerkt.

Materiaal

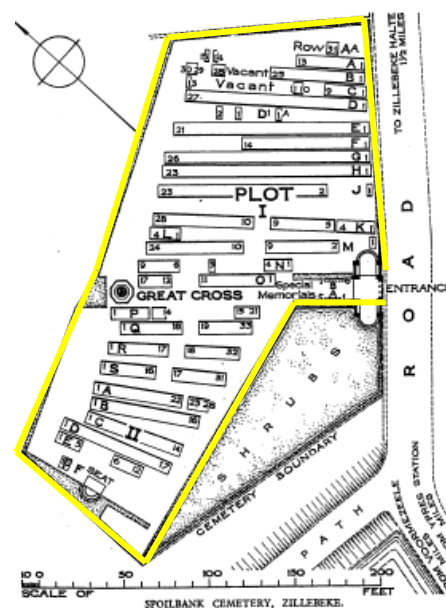
Boomse baksteen

Witte natuursteen

Wilde wingerd

Huidige toestand

De omheiningsmuren zijn verzwakt door aanhoudende dooi en vorstcycli. Deze vorstschade veroorzaakte afbrokkelende bakstenen en uitgestoten en ontbrekende voegen. De wingerd op oostelijke en noordwestelijke muur versterkt deze schade en deze muren zijn dan ook het zwaarst aangetast. Ook de natuurstenen dekstenen zijn plaatselijk aangetast. In de hoeken kunnen barsten opgemerkt worden. Ook de recent vernieuwde muur in het zuiden vertoont reeds een barst. Er kan eveneens biologische aantasting opgemerkt worden.

OFFERKRUIS

Korte beschrijving

Offerkruis van het type A met zwaard omgeven door vierkant plaveisel.

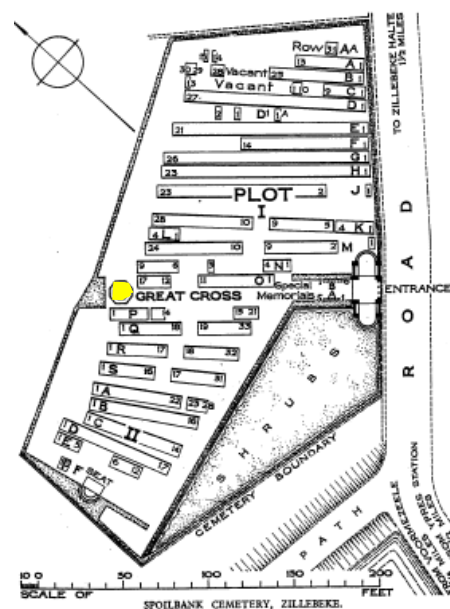
Materiaal

Witte natuursteen

Brons

Huidige toestand

Het Offerkruis bevindt zich in een matig goede toestand. Enkele voegen ontbreken en het zwaard heeft een nieuwe afwerkingslaag nodig.

ZITELEMENT

Korte beschrijving

Een zitbank in witte natuursteen met een haag langs de achterzijde en verhoogd plaveisel aan de voorzijde.

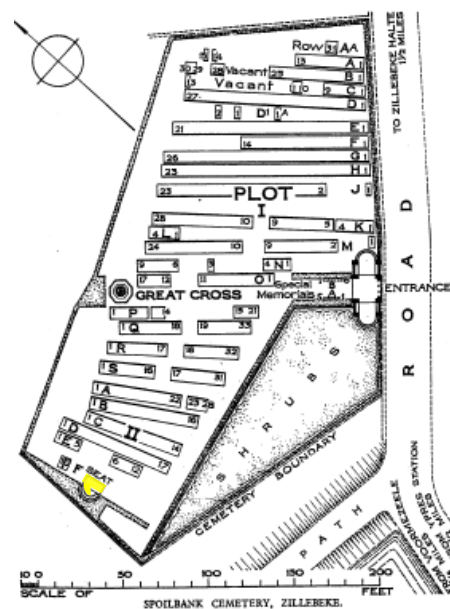
Materiaal

Witte natuursteen

Haag

Huidige toestand

Het zitelement bevindt zich in een matig goede toestand. Er ontbreken enkele voegen en er kunnen oude reparaties herkend worden die niet volgens de norm werden uitgevoerd.

GRAFSTENEN

Korte beschrijving

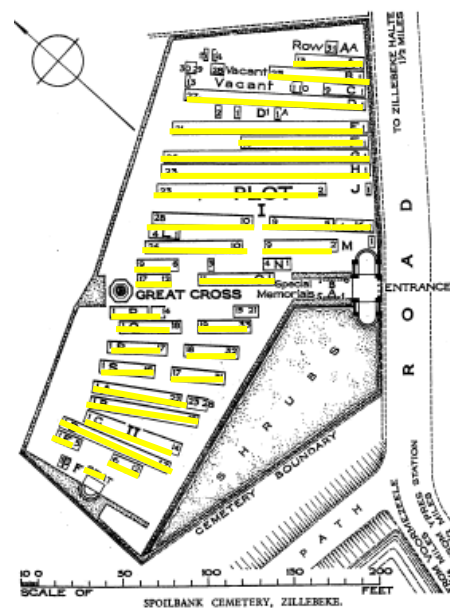
520 grafstenen, waaronder 11 *special memorial*, zijn geordend in plot I (rij AA-S) en plot II (rij A-F).

Materiaal

Witte natuursteen¹²

Huidige toestand

De grafstenen bevinden zich in goede toestand.

¹² De meeste grafstenen zijn in Portland vervaardigd.

SILO MET HAAG

Korte beschrijving

In de zuidwestelijke hoek van de begraafplaats staat een silo afgeschermd door een haag.

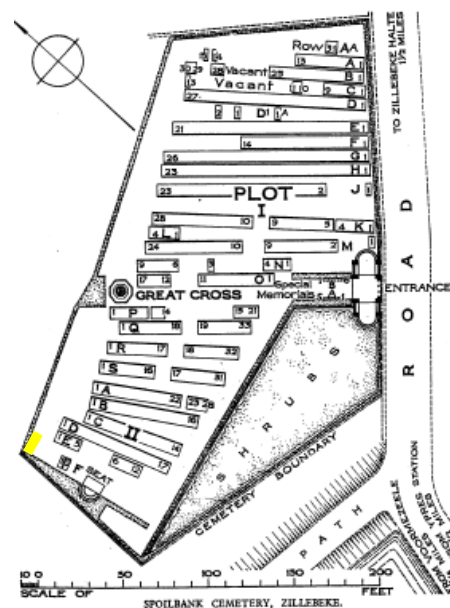
Materiaal

Beton

Haag

Huidige toestand

De silo bevindt zich in een matig goede toestand. De grondplaat vertoont barsten.

PARKING

Korte beschrijving

Aansluitend op de grasstrook is een parkeerplaats voorzien.

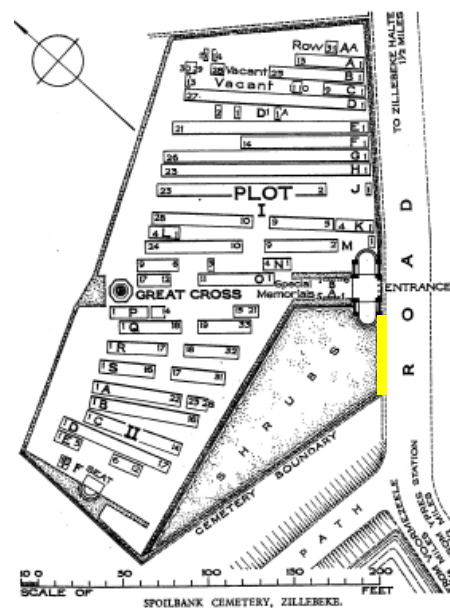
Materiaal

Hout

Wegverharding

Huidige toestand

De parkeerstrook bevindt zich in een goede toestand

3.2.2 Groenaanleg

GRASMAT

Korte beschrijving

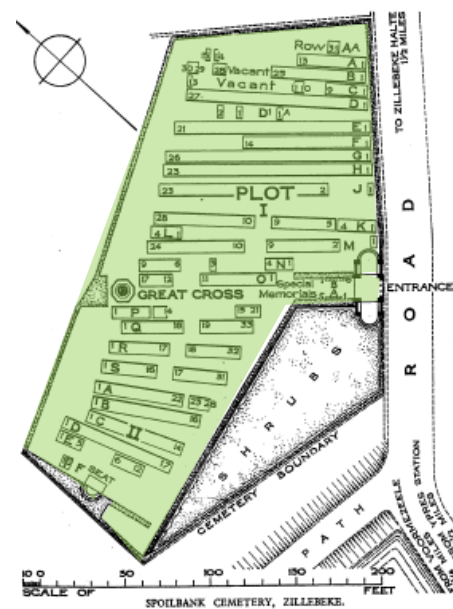
Het terrein wordt bedekt met gras.

Materiaal

Gras

Huidige toestand

Het grasveld bevindt zich in goede toestand.

BORDERBEPLANTING VOORZIJDE

Korte beschrijving

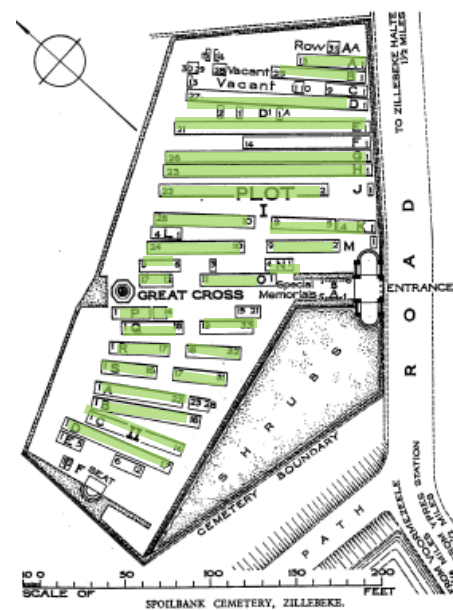
Borderbeplanting aan de voorzijde van de grafstenen.

Materiaal

Vast planten ¹³

Huidige toestand

De borderbeplanting bevindt zich in goede toestand.

¹³ De borders zijn aanplant met een mix van de meest gebruikte vaste planten rond de Ypres Salient en zijn onderhevig aan aanpassingen wanneer een plant het minder zou doen.

DECORATIEVE BEPLANTING

Korte beschrijving

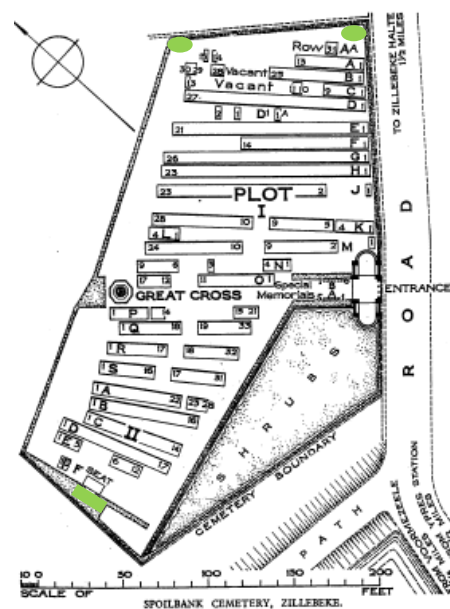
De begraafplaats wordt getooid met decoratieve beplanting achter het zitelement, in de westelijke hoek van de site en langs oostelijke muur.

Materiaal

Vaste planten.

Huidige toestand

De beplanting bevindt zich in een goede toestand.

BOMEN

Korte beschrijving

Er zijn 6 populieren op de begraafplaats en acht lindebomen. Zowel het Offerkruis als het zitelement worden door populieren geflankeerd.

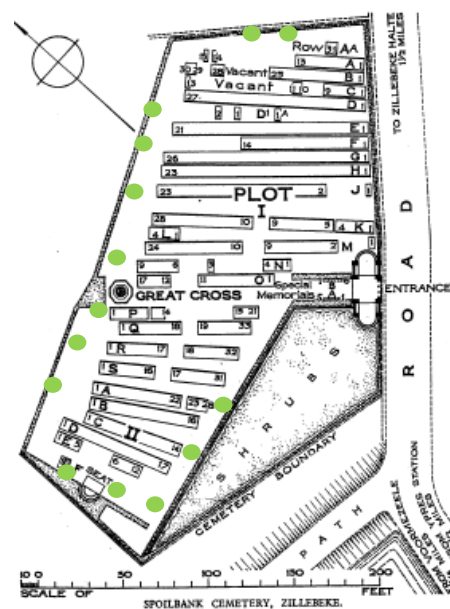
Materiaal

Populier (*Populus*)

Linde (*Tilia*)

Huidige toestand

De bomen bevinden zich in een goede toestand.

STRUIKGEWAS

Korte beschrijving

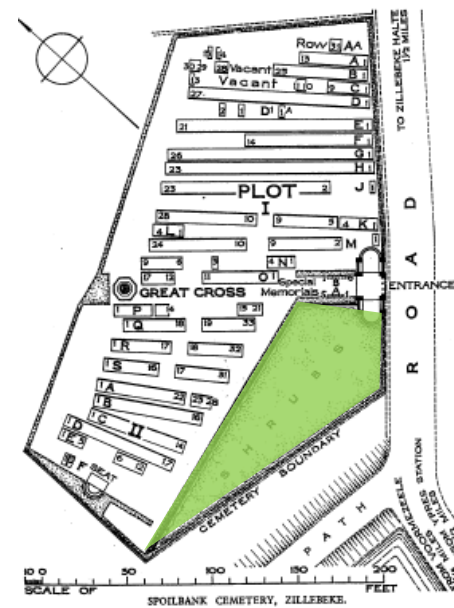
Struikgewas in de zuidwestelijke hoek.

Materiaal

Vaste planten

Huidige toestand

De beplanting is in een goede staat.

GRASSTROOK

Korte beschrijving

Voor de begraafplaats bevindt zich een strook gras met langs de straatzijde houten paaltjes die de veiligheid bij het maaien bevorderen.

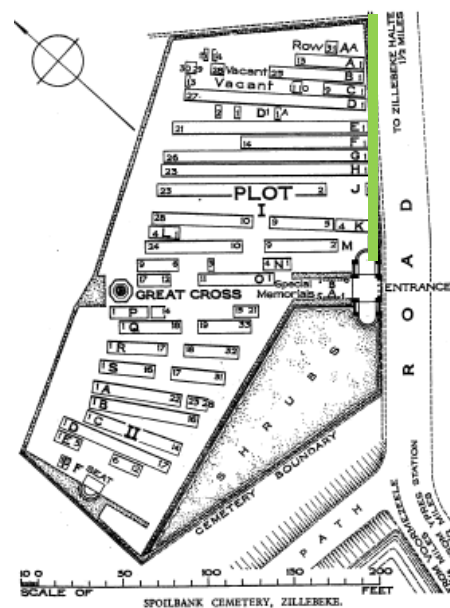
Materiaal

Gras

Hout

Huidige toestand

De grasstrook bevindt zich in een goede staat.

4 BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN EN LEGALE STATUS

4.1 HET BESCHERMINGSBESLUIT EN DE ERFGOEDWAARDEN

Britse militaire begraafplaats Spoilbank Cemetery, is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

- Historische waarde, in casu historische context en militair-historische waarde: Begraafplaats aangelegd tussen februari 1915 en maart 1918 (Duits Lente-offensief) en na de oorlog uitgebreid met graven uit de omliggende slagvelden. Hier liggen onder meer veel manschappen van het 2nd Suffolks Regiment begraven, die het leven lieten bij de verdediging van The Bluff. Nu liggen er 520 militairen, waarvan er 125 niet meer geïdentificeerd konden worden. Voor 11 van hen werd een special mernorial opgericht.
- Artistieke waarde, historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde: Typisch Britse militaire begraafplaats ontworpen door E. Lutyens en W. H. Cowlshaw. Karakteristieke elementen zijn de bakstenen ommuring die deels begroeid is met wingerd, het Cross of Sacrifice, dat recht tegenover de brede toegang staat en de witte headstones. Op de begraafplaats zijn onder meer linden en populieren terug te vinden.

4.2 AANVULLENDE ERFGOEDWAARDEN

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

4.3 MOTIVATIE ERKENNING ZEN-ERFGOED

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

5 VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 5).

6 OPSOMMING EN VERANTWOORDING VAN DE BEHEERSMAATREGELEN

6.1 INLEIDING

In wat volgt wordt een oplistijng gemaakt van de richtlijnen die nodig zijn om het beheer van enerzijds de structuren en anderzijds de groenaanleg te garanderen. Voor een definitie van de standaarden en het lange termijn beheer wordt er verwezen naar het globaal beheersplan. Hieronder worden de noodzakelijke eenmalige ingrepen beschreven.

Voor meer gedetailleerde richtlijnen voor het uitvoeren van onderhoud en restauratie wordt verwezen naar de *'Heritage Strategy'*, *'Structural Manual'*, *'Horticultural Manual'* en *'Routine Works Maintenance Manual'* en *'technical data sheets'*.

6.2 STRUCTUREN

6.2.1 Ingangselement

Het poortje en het Registerkastje moeten een nieuwe afwerkingslaag krijgen. Wat betreft de ingangsmuren zal net als de omheiningsmuren verder onderzoek uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden (zie 6.2.3.).

6.2.2 Sokkel met informatiepaneel

Geen éénmalige ingrepen nodig.

6.2.3 Omheiningsmuren

De omheiningsmuren bevinden zich in een slechte toestand. Voor het beheer van zijn begraafplaatsen gaat de CWGC uit van de volgende principes. Het behoud van de begraafplaatsen is gebaseerd op een regelmatig onderhoud van de structuren. Herstel en/of restauratie die nodig zijn om de erfgoedwaarde te behouden, zijn toegelaten. Enkel wanneer herstel en/of restauratie niet voldoende is om de erfgoedwaarden te verzekeren, kan geopteerd worden voor reconstructie. Verder onderzoek zal uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden.

6.2.4 Offerkruis

Het zwaard van het Offerkruis moet worden gereinigd en moet er een nieuwe beschermingslaag van lak worden aangebracht. Het voegwerk moet hernomen worden.

6.2.5 Zitelement

Het voegwerk en (onvakkundige) reparaties dienen hersteld te worden.

6.2.6 Grafstenen

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.

6.2.7 Silo met haag

De silo bevindt zich in een goede toestand.

6.2.8 Parking

De parking bevindt zich in goede toestand.

6.3 GROENAANLEG

6.3.1 Grasmatten

De grasmatten bevinden zich in een goede toestand.

6.3.2 Borderbeplanting

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.3 Decoratieve beplanting

De beschermende beplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.4 Bomen

De bomen bevinden zich in een goede toestand.

6.3.5 Struikgewas

Het struikgewas bevindt zich in een goede toestand.

6.3.6 Grasstrook

Geen eenmalige ingrepen vereist.

7 VOORSTEL VAN OPVOLGING EN EVALUATIE

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 7).

8 BIJLAGEN

Bijlagen	Niet van toepassing	Bijgevoegd
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		1
Lijst van premiegerechtigde werken		2
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		3
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		4
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	X	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	X	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is		5
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	X	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	X	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	X	
Extra bijlagen (privacy gevoelige informatie)		6-7

WEBSITES

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301113>

9 BIBLIOGRAFIE

PUBLICATIES

Hurst S.C., 1929. *The silent cities: an illustrated guide to the war cemeteries and memorials to the 'missing' in France and Flanders: 1914-1918*, E.P. Dutton.

Geurst J., 2010. *Cemeteries of the Great War by Sir Edwin Lutyens*, 010 Publishers.

ARCHIEF

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/201170>

Commonwealth War Graves Commission, *Note from Director of Horticulture to Area superintendent*, 29/01/1974

Commonwealth War Graves Commission, *Inspection Spoilbank Cemetery*, 29/10/1975

Commonwealth War Graves Commission, *Brief Architect H.W. Phoenix*, 5/12/1983

Commonwealth War Graves Commission, *Triennial Horticultural Inspection form*, 1984.

Commonwealth War Graves Commission, *Director of Horticulture visit France area and northern Europe Area*, 1-5/12/1997

Imperial War Graves Commission, *Spoilbank Extension Cemetery, working drawing 529/2*, januari 1921

The Ypres Times, 1 juli 1922